

Сергій І. Бай¹, Ігор І. Буханенко²

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЧНИХ ТА ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

У статті досліджено проблеми функціонування будівельної галузі України в умовах пандемічних та воєнних викликів, а також проаналізовано характер і масштаб їх впливу з метою визначення релевантних ризикових тенденцій для подальшого вдосконалення системи управління проєктними ризиками. На основі даних Державної служби статистики України здійснено аналіз динаміки обсягу реалізованої продукції будівельної галузі у розрізі субгалузей, динаміки показників фінансового результату у будівельній галузі, динаміки рентабельності операційної діяльності, а також рентабельності усієї діяльності підприємств будівельної галузі. Визначено, що у той час як пандемія COVID-19 стала для будівельної галузі помірним стрес-тестом, який вона пройшла без значних втрат, повномасштабна військова агресія РФ спричинила значно глибшу, масштабнішу та системнішу кризу, для подолання наслідків якої необхідно забезпечити комплексне управління проєктними ризиками. У процесі аналізу галузевої рентабельності визначено, що пандемія та повномасштабне вторгнення РФ мали сильніший вплив на рентабельність усієї діяльності, ніж на ефективність основної діяльності, що може слугувати свідченням того, що пандемічні та воєнні виклики у будівельній діяльності не лише виступили джерелом операційних ризиків, пов'язаних з реалізацією проєктів, але й значно посилили фінансові ризики: ризик дефіциту фінансування, ризик втрати ліквідності, ризик погіршення інвестиційної активності та ризик подорожчання залученого капіталу. Для забезпечення ефективної роботи будівельних підприємств запропоновано забезпечити комплексне управління проєктними ризиками, що передбачає охоплення не тільки ризиків виконання окремих проєктів, але й ризиків, здатних впливати на кінцевий результат господарської діяльності будівельних підприємств: фінансових, інвестиційних, ресурсних та інших, оскільки в умовах соціально-економічних викликів успішність реалізації будівельних проєктів ще не гарантує забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Ключові слова: проєктні ризики, будівельна галузь, пандемічні виклики, воєнні виклики, фінансові показники господарської діяльності.

Рис. 3. Табл. 4. Літ. 11.

DOI: 10.32752/1993-6788-2026-1-301-131-142

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0599-2582>

² ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-2019-4087>

Serhii Bai, Ihor Bukhanenko

FUNCTIONING OF UKRAINE'S CONSTRUCTION INDUSTRY ENTERPRISES UNDER PANDEMIC AND WARTIME CHALLENGES

The article investigates the problems of the construction industry of Ukraine in the context of pandemic and military challenges, and also analyzes the nature and scale of their impact in order to identify relevant risk trends for further improvement of the project risk management system. Based on data from the State Statistics Service of Ukraine, an analysis was carried out of the dynamics of the volume of products sold in the construction industry by sub-sectors, the dynamics of financial performance indicators in the construction industry, the dynamics of operating profitability, as well as the profitability of all activities of construction industry enterprises. It was deter-

¹ State University of Trade and Economics. Ukraine.

² PoState University of Trade and Economics. Ukraine.

mined that while the COVID-19 pandemic became a moderate stress test for the construction industry, which it passed without significant losses, the full-scale military aggression of the Russian Federation caused a much deeper, larger and more systemic crisis, to overcome the consequences of which it is necessary to ensure comprehensive project risk management. In the process of analyzing industry profitability, it was determined that the pandemic and the full-scale invasion of the Russian Federation had a stronger impact on the profitability of all activities than on the efficiency of the main activity, which may serve as evidence that the pandemic and military challenges in construction activities not only served as a source of operational risks associated with the implementation of projects, but also significantly increased financial risks: the risk of financing shortage, the risk of loss of liquidity, the risk of deterioration in investment activity and the risk of increasing the cost of capital raised. To ensure the effective operation of construction enterprises, it is proposed to provide comprehensive project risk management, which involves covering not only the risks of implementing individual projects, but also risks that can affect the final result of the economic activity of construction enterprises: financial, investment, resource and other risks, since in conditions of socio-economic challenges, the success of the implementation of construction projects does not yet guarantee the financial stability of the enterprise.

Keywords: project risks, construction industry, pandemic challenges, wartime challenges, financial performance indicators.

Peer-reviewed, approved and placed: 07.07.2026

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Протягом останніх років економіка України перебувала під впливом безпрецедентних соціально-економічних викликів: пандемії COVID-19 та військової агресії рф — які зумовили суттєву трансформацію умов господарювання у переважній більшості галузей та стали причиною дестабілізації функціонування національної економічної системи. Не стала виключенням і галузь будівництва, для якої характерною є значна тривалість життєвого циклу проєктів і висока капіталомісткість та залежність від таких чинників макросередовища, як загальний інвестиційний клімат у країні, стабільність функціонування ланцюжків постачання, доступність фінансових ресурсів та можливості кадрового забезпечення, унаслідок чого зазначена галузь особливо гостро відчуває вплив соціально-економічних криз.

У той час як пандемія COVID-19 стала своєрідним стрес-тестом для будівельної галузі, який вона пройшла без значних втрат попри порушення логістики, глобальні карантинні обмеження та погіршення економічної активності у національній економіці, повномасштабна військова агресія рф спричинила значно глибшу, масштабнішу та системнішу кризу, зумовлену не тільки соціально-економічними чинниками, але й фізичним руйнуванням будівельних об'єктів, виробничої та транспортної інфраструктури внаслідок бойових дій, розривом (а не тимчасовим порушенням) ланцюжків постачання, втратою частини ринків, браком людських ресурсів та загальним зростанням рівня невизначеності у економіці.

Аналіз впливу вищезазначених кризових подій на функціонування будівельних підприємств, а також на їх адаптивність, економічну стійкість та здатність реалізовувати будівельні проєкти набуває особливого значення у контексті дослідження сфери будівництва як специфічного середовища реалізації проєктної діяльності. Виходячи із вищезазначеного, оцінка

ключових економічних показників будівельних підприємств є актуальним та своєчасним завданням.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Питання сучасного стану та розвитку будівельної галузі України висвітлено у працях вітчизняних науковців, таких як: Адамська І. [1], Білецький І.В. [2], Вилгін Є.А, Лукашев С.В. [3], Гайденок С.М., Коненко В.В., Соколов Д.В. [4], Данилюк Т., Мурафа Т. [5], Кривдик В. І., Матюх С.А. [6], Латишева О.В., Сайко А.Д. [7], Паламарчук О.М., Петришина С.В. [8]. Водночас, аспекти функціонування будівельної галузі як специфічного середовища реалізації проектної діяльності з урахуванням пандемічних та воєнних викликів залишаються недостатньо дослідженими.

Формулювання цілей дослідження (мета статті) полягає у аналізі функціонування будівельної галузі України в умовах пандемічних та воєнних викликів, та у виявленні характеру і масштабу їх впливу, що дозволить визначити релевантні ризикові тенденції для подальшого вдосконалення системи управління проектними ризиками.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Порівняно з іншими сферами господарської діяльності, які були майже повністю паралізовані карантинними обмеженнями під час COVID-19, галузь будівництва проявила достатньо високу стійкість в умовах пандемії. Реалізація будівельних проектів тривала попри певні організаційні ускладнення, а кількість будівельних підприємств та інших суб'єктів господарювання майже не змінилась. Проте, будівельна галузь відчула опосередкований негативний вплив пандемії, основними чинниками якого виступили наступні: порушення логістичних ланцюгів на міжнародному та національному рівні; зростання цін на основні ресурси; затримки у постачанні обладнання та матеріалів; перегляд та/або відтермінування частини будівельних проектів; зниження інвестиційної активності; погіршення кадрового забезпечення унаслідок хвороби, локдаунів та обмеження мобільності. Пандемія COVID-19 не завдала руйнівного дестабілізуючого впливу на будівельну галузь, але дозволила виявити її вразливості в умовах сучасних соціально-економічних викликів.

Повномасштабна військова агресія рф, на відміну від пандемії, стала причиною більш значних кризових явищ у галузі та її відчутної структурної трансформації. Для того, щоб достатньою мірою охарактеризувати вплив пандемії та повномасштабного вторгнення рф на будівництво, було здійснено аналіз динаміки фінансових показників у будівельній галузі. У таблиці 1 представлено аналіз динаміки обсягу реалізованої продукції будівельної галузі у розрізі субгалузей (дослідження здійснюється за період 2010 – 2024 рр. відповідно до даних Державної служби статистики України [9]).

Як свідчать результати проведеного дослідження, вплив пандемії на будівельні субгалузі був неоднорідним: найбільше постраждала субгалузь 41.1 «Організація будівництва будівель» (обсяг реалізованої продукції скоротився на 2,6% у 2020 р. в порівнянні з 2019 р.). Це може пояснюватись вираженою залежністю зазначеного сегменту від інвестиційної активності в країні та доступності фінансування. У решті субгалузей спостерігалось зростання даного показника, втім, у субгалузях 41.2 «Будівництво житлових і

нежитлових будівель» та 43 «Спеціалізовані будівельні роботи» темпи зростання у досліджуваному періоді дещо пригальмували. Послаблення карантинних заходів забезпечило нарощування реалізаційних доходів в усіх субгалузях вже у 2021 р., водночас, відновились допандемійні темпи зростання зазначеного показника.

Будівельна галузь виявилась доволі стійкою та адаптивною до пандемічних викликів, що може, зокрема, пояснюватись певною інерційністю будівельної діяльності: реалізація проєктів, що розпочались до пандемії, продовжувались навіть під час карантинних обмежень. Крім того, позитивно на даний показник вплинули підтримання попиту на будівництво об'єктів інфраструктури та достатня адаптивність суб'єктів будівельної галузі до функціонування в умовах карантину.

Вплив військової агресії рф був значно більш руйнівним. Якщо на початку гібридних та прямих військових дій у 2014 р. негативних проявів у будівельній галузі не спостерігалось, а зниження обсягів реалізації мало місце лише у 2015 р., що зумовлено певною інерційністю зазначеної сфери господарювання, то наслідки повномасштабного вторгнення у 2022 р. одразу відчували всі субгалузі сфери будівництва.

Таблиця 1. Динаміка обсягу реалізованої продукції будівельної галузі у розрізі субгалузей, тис. грн, розраховано за даними [9]

Рік	КВЕД та назва субгалузі				
	41.1 Організація будівництва будівель	41.2 Будівництво житлових і нежитлових будівель	42 Будівництво споруд	43 Спеціалізовані і будівельні роботи	F Будівництво (разом)
2010	8581172,0	58157541,6	18360373,6	16892069,4	101991156,6
2011	9445725,4	70855569,3	24505576,6	20006515,5	124813386,8
2012	10809175,3	97096818,6	25569597,8	25954915,7	159430507,4
2013	11579965,1	81798979,2	26095799,0	25290997,7	144765741,0
2014	13488219,0	96149910,9	22918531,3	22062348,6	154619009,8
2015	13324888,3	74410941,4	36671543,7	26133146,2	150540519,6
2016	10791414,8	93511495,4	40070452,8	36593137,7	180966500,7
2017	15246468,7	117449364,5	50305705,6	53495721,1	236497259,9
2018	20285001,1	154095539,8	73557673,4	74158004,7	322096219,0
2019	25847186,5	184773334,4	87875346,8	96423515,2	394919382,9
2020	25180135,0	191564209,7	128865671,5	99143857,2	444753873,4
2021	35233213,6	230363720,4	158177263,5	115729142,1	539503339,6
2022	20876395,7	116169396,3	67090098,0	60382904,8	264518794,8
2023	28282773,2	152060589,5	88575146,8	91965115,5	360883625,0
2024	26729904,6	169412888,9	113744318,0	94018844,2	403905955,7
Дабс.	+13241685,6	+73262978,0	+90825786,7	+71956495,6	+249286945,9
Δ, %	+98,2	+76,2	+396,3	+326,1	+161,2

Динаміку обсягу реалізованої продукції будівельної галузі у розрізі субгалузей за 2010-2024 рр. наочно відображено на рис. 1.

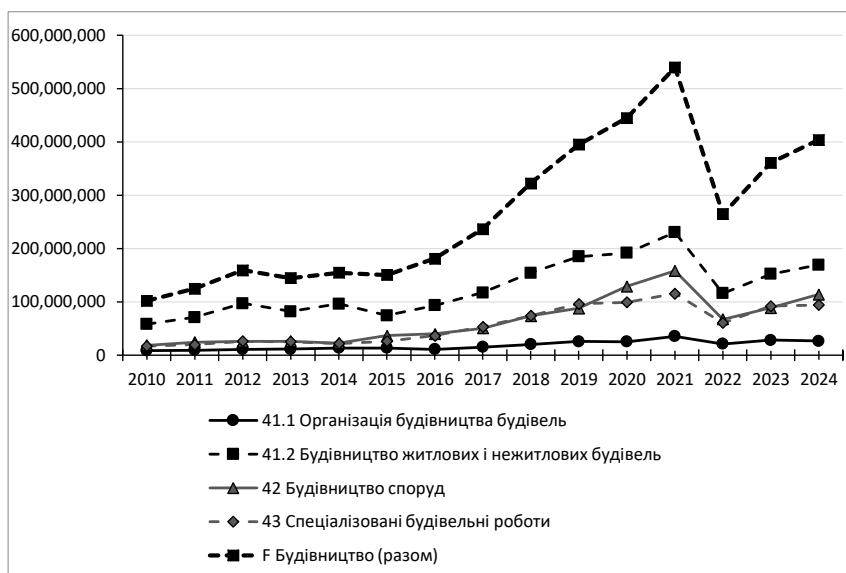

Рис. 1. Динаміка обсягу реалізованої продукції будівельної галузі у розрізі субгалузей за 2010-2024 рр., тис. грн, побудовано за даними [9]

Обсяги реалізації по будівельній галузі загалом скоротились більше, ніж на 50%: серйозно постраждала субгалузь 42 «Будівництво споруд» — падіння становило 57,6%; також мав місце значний негативний вплив на субгалузь 41.2 «Будівництво житлових і нежитлових будівель» (скорочення на 49,6%). Падіння у субгалузях спеціалізованих будівельних робіт на 47,8% та організації будівництва будівель на 40,8% підкреслює системний характер кризи, що вплинула на усі ланки будівельного процесу внаслідок прямої військової агресії рф.

За результатами проведеного аналізу можна виснувати, що сальдо чистого фінансового результату у будівельній галузі переважно набувало від'ємного значення протягом досліджуваного періоду (2010 — 2017, 2020, 2022 рр.). Втім, починаючи з 2018 р., у будівництві спостерігався, здебільшого, позитивний фінансовий результат, а ті періоди, коли він був від'ємним, чітко корелюють із викликами пандемії та військових дій. Зазначимо, що частка прибуткових підприємств залишалась у галузі переважаючою навіть у ті періоди, коли у будівництві спостерігалось від'ємне сальдо загального фінансового результату. Це може слугувати свідченням нерівномірності розподілу економічних втрат у будівельній галузі: негативне сальдо переважно формувалось за рахунок окремих великих підприємств, що несли збитки, у той час як більшість малих та середніх суб'єктів господарювання залишались прибутковими навіть в умовах соціально-економічних потрясінь.

Аналіз відсотку підприємств будівельної галузі, які отримали прибуток, дозволяє зробити висновок про стійке зростання протягом усього

досліджуваного періоду, крім періодів пандемічних та військових викликів. Так, у 2016 р. спостерігалось зниження на 0,3% (що може бути відтермінованим наслідком початку військової агресії рф у 2014 р.); у 2020 – на 2,9% (що могли спричинити карантинні обмеження під час пандемії COVID-19); у 2022 р. – на 8,6% (вплив повномасштабного вторгнення рф).

У таблиці 2 представлено результати динаміки рівня прибуткових та збиткових підприємств у будівельній галузі. Аналітичний період обмежений оприлюдненими даними Державної служби статистики і становить 2010 – 2024 рр. [10].

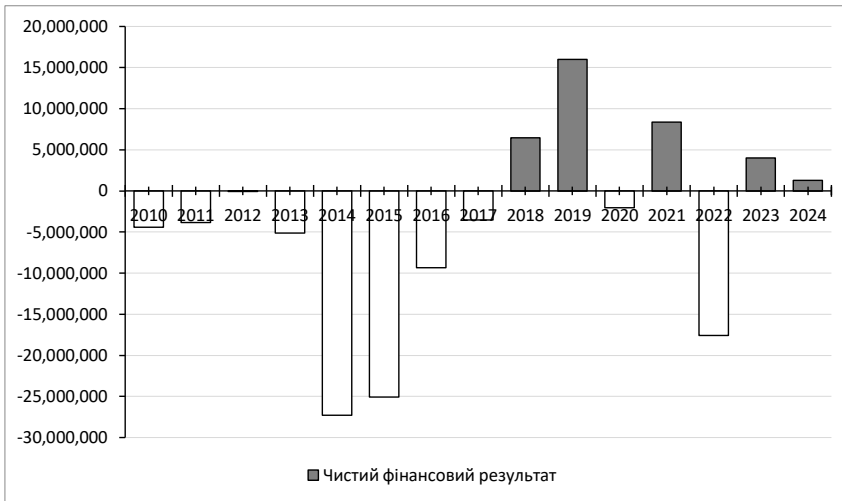
Таблиця 2. Динаміка показників фінансового результату у будівельній галузі, тис. грн, розраховано за даними [10]

Рік	Чистий фінансовий результат	Прибуткові підприємства		Збиткові підприємства	
		%	Сукупний прибуток	%	Сукупний збиток
2010	-4418216,7	55,3	4905069,4	44,7	9323286,1
2011	-3845769,4	60,5	5373023,5	39,5	9218792,9
2012	-71117,0	60,5	9139103,6	39,5	9210220,6
2013	-5126580,4	62,3	5968043,1	37,7	11094623,5
2014	-27288450,1	62,7	6295632,8	37,3	33584082,9
2015	-25074075,6	71,1	5648158,5	28,9	30722234,1
2016	-9342925,0	70,8	8446608,0	29,2	17789533,0
2017	-3535818,9	71,5	10299947,5	28,5	13835766,4
2018	6433866,9	72,8	15411816,7	27,2	8977949,8
2019	15974819,3	73,8	24958658,3	26,2	8983839,0
2020	-2047811,6	70,9	16418855,6	29,1	18466667,2
2021	8370602,6	71,0	17691480,0	29,0	9320877,4
2022	-17584456,1	62,4	11443111,7	37,6	29027567,8
2023	3983148,4	69,0	19908162,4	31,0	15925014,0
2024	1308127,1	69,4	24807911,6	30,6	23499784,5
Δ абс.	+5726343,8	+14,1	+19176842,2	-14,1	+14176498,4
Δ, %	-	+25,5	+391,0	-31,5	+152,0

Динаміку чистого фінансового результату будівельної галузі за 2010 – 2024 рр. відображено на рис. 2.

Відсоток збиткових підприємств, відповідно, скорочувався у періоди зростання: за весь досліджуваний період структурний вплив збиткових підприємств скоротився на 14,1%.

Порівняння кризових періодів дозволяє висувати, що початок повномасштабної військової агресії рф проти України мав значно більш масштабні негативні фінансові наслідки для будівельної галузі, ніж пандемія. У той час, як вплив COVID-19 переважно проявився як тимчасове погіршення фінансових показників та скорочення ділової активності, шок від початку повномасштабних бойових дій супроводжувався руйнуванням інфраструктури, безпосередніми втратами виробничих потужностей, дефіцитом трудових ресурсів, логістичними обмеженнями та зростанням рівня невизначеності у проектній діяльності.

Рис. 2. Динаміка чистого фінансового результату будівельної галузі за 2010-2024 рр., тис. грн, побудовано за даними [10]

Водночас, зростання частки прибуткових будівельних підприємств та відновлення позитивного фінансового сальдо галузі у 2023 р. говорить про її поступову адаптацію до роботи у воєнних умовах. З одного боку, це може пояснюватись частковою стабілізацією економіки, а з іншого — активізацією процесів відбудови, поступовим відновленням активності інвесторів та реалізацією великих інфраструктурних проєктів.

Покращити розуміння впливу соціально-економічних викликів останніх років на будівельну галузь дозволяє аналіз показників галузевої рентабельності, що за своєю природою не містить у собі інфляційний чинник, на відміну від показників фінансового результату. Аналіз динаміки рентабельності операційної діяльності представлено у таблиці 3, а рентабельності усієї діяльності підприємств будівельної галузі — у таблиці 4 (з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства). Аналітичний період обмежений оприлюдненими даними Державної служби статистики і становить 2010 — 2024 рр. [11].

Проведений аналіз рентабельності операційної діяльності будівельних підприємств дозволяє зробити висновок про її високу чутливість до викликів останніх років: показники суттєво погіршились під впливом пандемії та початку повномасштабної військової агресії рф.

Під впливом карантинних обмежень середній галузевий показник рентабельності операційної діяльності скоротився з 4,6% у 2019 р. до 1,3% у 2020 р. Найбільш стійкими до пандемійних викликів виявились великі бізнеси (у зазначеній групі показник скоротився з 3,1 до 2,3%) та середні суб'єкти господарювання (скорочення з 5,6 до 3,2%), що можна пояснити більшим «запасом міцності» у підприємств з більшими масштабами діяльності.

Таблиця 3. Динаміка показників рентабельності операційної діяльності у будівельній галузі, %, розраховано за даними [11]

Рік	Загальний показник у галузі	Великі підприємства	Середні підприємства	Малі підприємства	Мікро-підприємства
2010	-1,5	3,5	-0,3	-4,4	-5,5
2011	0,2	2,1	-0,1	0,3	-3,1
2012	-0,1	7,2	-0,1	-1,8	-7,6
2013	0,0	7,1	-0,8	-0,8	-3,4
2014	5,8	8,0	29,0	-21,6	-38,4
2015	-7,6	3,5	-3,3	-14,0	-18,2
2016	-0,4	к*	к	-3,1	-5,1
2017	1,6	3,2	3,1	0,1	-2,2
2018	3,0	4,7	3,3	2,5	1,9
2019	4,6	3,1	5,6	3,9	1,7
2020	1,3	2,3	3,2	-1,0	-4,8
2021	2,3	1,8	2,4	2,5	0,7
2022	-2,4	3,3	1,0	-6,8	-17,5
2023	3,7	5,9	4,7	2,5	-0,6
2024	2,1	1,9	2,6	1,6	-3,1
Δ абс.	+3,6	-1,6	+2,9	+6,0	+2,4
Δ, %	-	-45,7	-	-	-43,6

*к — дані не оприлюднюються з метою виконання вимог Закону України "Про офіційну статистику" щодо забезпечення гарантій органів державної статистики щодо статистичної конфіденційності.

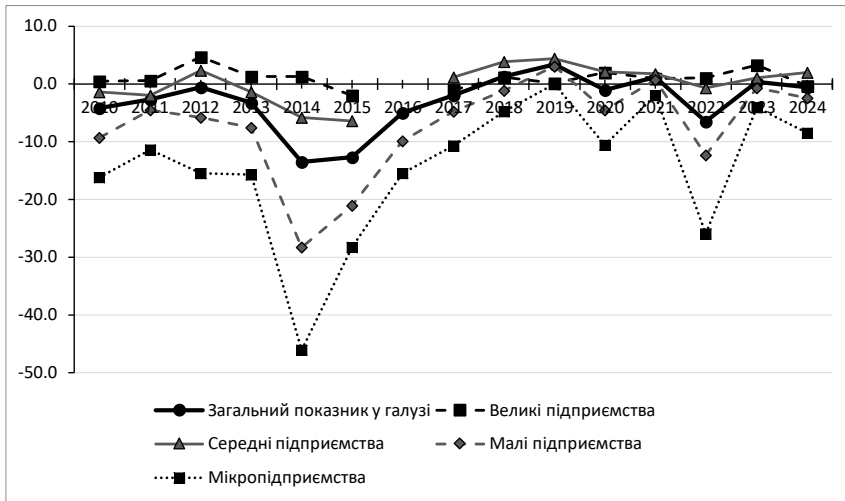
Таблиця 4. Динаміка показників рентабельності всієї діяльності у будівельній галузі, %, розраховано за даними [11]

Рік	Загальний показник у галузі	Великі підприємства	Середні підприємства	Малі підприємства	Мікро-підприємства
2010	-4,2	0,5	-1,4	-9,3	-16,2
2011	-2,7	0,6	-2,0	-4,5	-11,4
2012	-0,6	4,7	2,3	-5,8	-15,5
2013	-3,2	1,3	-1,4	-7,5	-15,7
2014	-13,5	1,3	-5,8	-28,3	-46,1
2015	-12,7	-2,0	-6,4	-21,0	-28,3
2016	-5,0	к*	к	-9,9	-15,4
2017	-2,0	-1,0	1,2	-4,8	-10,7
2018	1,3	1,2	3,9	-1,1	-4,7
2019	3,4	0,1	4,4	3,1	0,0
2020	-1,0	2,0	2,1	-4,5	-10,6
2021	1,2	1,0	1,8	0,7	-2,0
2022	-6,5	1,1	-0,7	-12,3	-25,9
2023	0,4	3,3	1,1	-0,7	-4,1
2024	-0,5	-0,3	2,0	-2,4	-8,5
Δ абс.	+3,7	-0,8	+3,4	+5,1	+7,7
Δ, %	-88,1	-	-	-54,8	-47,5

*к — дані не оприлюднюються з метою виконання вимог Закону України "Про офіційну статистику" щодо забезпечення гарантій органів державної статистики щодо статистичної конфіденційності.

Динаміку рентабельності всієї діяльності будівельних підприємств за розмірами суб'єктів господарювання відображено на рис. 3.

Рис. 3. Динаміка рентабельності всієї діяльності будівельної галузі за розмірами підприємств за 2010-2024 рр., %, побудовано за даними [11]

Під впливом пандемії малі та мікропідприємства переважно потрапили у зону збитків, і рівень збитковості зростав по мірі скорочення масштабів бізнесу. Повномасштабна військова агресія РФ також погіршила середньогалузевий показник операційної рентабельності: у 2022 р. спостерігалась збитковість операційної діяльності на рівні 2,4%. При цьому вплив був неоднорідним: даний показник у групі великих підприємств не тільки виріс, але й перевищив допандемійний рівень; у групі середніх підприємств — знизився з 2,4% до 1%; у групах малих та мікропідприємств спостерігалась висока збитковість. Водночас, після кризових знижень даного показника у будівельній галузі мало місце поступове зростання операційної рентабельності, що може бути свідченням адаптації підприємств будівельної галузі до роботи в умовах підвищеної ризиковості проєктної діяльності. Втім, мікропідприємства так і не вийшли із зони збитків, хоча їх рівень дещо скоротився, якщо порівнювати з 2022 р.

Аналіз рентабельності всієї діяльності будівельних підприємств, представлений у таблиці 4, свідчить, що соціально-економічні виклики останніх років мали негативний вплив як на ефективність основної діяльності підприємств, так і на їх загальну фінансову стійкість. У періоди соціально-економічних викликів спостерігалось істотне погіршення зазначеного показника: якщо у 2019 р. він становив 3,4%, то у 2020 р. під впливом пандемії став від'ємним (-1,0%), а у 2022 р. збитковість досягла -6,5% унаслідок повномасштабного вторгнення РФ. Втім, вже у 2023 р. даний показник набув позитивного значення на рівні 0,4%, дозволяючи виснувати, що будівельні

підприємства почали поступово адаптуватись до функціонування у воєнних умовах. У 2024 р. мало місце повторне погіршення даного показника (-0,5%), що може бути наслідком високого рівня проектних та фінансових ризиків у будівництві.

У залежності від масштабів бізнесу динаміка показника рентабельності всієї діяльності під впливом пандемічних та воєнних викликів суттєво відрізнялась. Найгірші показники продемонструвала група мікробізнесу, у якій рівень збитковості зростав в усіх періодах соціально-економічних потрясінь: з -15,7% до -46,1% у 2014 р.; з 0% до -10,6 у 2020 р.; з -2% до -25,9% у 2022 р. Високий рівень чутливості продемонстрував також і сегмент малого бізнесу, у той час, як великі підприємства виявили високий рівень фінансової стійкості: навіть у 2022 р. великий бізнес зберіг довоєнний рівень рентабельності всієї діяльності (1,1%), а у 2023 — наростив його до 3,3%. Це можна пояснити вищою диверсифікацією діяльності у малих підприємств, кращим забезпеченням фінансовими ресурсами, а також участю великих будівельних підприємств у масштабних відбудовчих та інфраструктурних проектах.

Результати аналізу фінансових показників будівельних підприємств свідчать про те, що соціально-економічні виклики останніх років суттєво посилили ризиковість будівельної проектної діяльності та негативно вплинули на ефективність роботи підприємств галузі. Будівельні проекти виявляють високу чутливість до екзогенних викликів, оскільки носять довготривалий характер, є ресурсоемними та залежними від стабільної логістики, високого рівня інвестиційної активності та макроекономічної стабільності. Разом із тим, поступове покращення фінансових результатів говорить про наявність у підприємств будівельної галузі високого адаптаційного потенціалу.

Висновки. У результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що пандемія та повномасштабне вторгнення РФ мали більш сильний вплив на показник рентабельності всієї діяльності, ніж на ефективність основної діяльності. Це свідчить про те, що пандемічні та воєнні виклики у будівельній діяльності не лише виступили джерелом операційних ризиків, пов'язаних з реалізацією проектів, але й значно посилили фінансові ризики: ризик дефіциту фінансування, ризик втрати ліквідності, ризик погіршення інвестиційної активності та ризик подорожчання залученого капіталу. Таким чином, в умовах соціально-економічних викликів, успішність реалізації будівельних проектів ще не гарантує забезпечення фінансової стійкості підприємства, тому для забезпечення ефективної роботи будівельних підприємств необхідно забезпечити комплексне управління проектними ризиками, що передбачає охоплення не тільки ризиків виконання окремих проектів, але й ризиків, здатних впливати на кінцевий результат господарської діяльності будівельних підприємств: фінансових, інвестиційних, ресурсних та інших ризиків.

1. Адамська І. Сучасний стан й тенденції розвитку будівельної галузі України. Галицький економічний вісник. 2019. № 5 (60). С. 7–15. DOI: 10.33108/galicianvisnyk_tntu2019.05

2. Білецький І. В. Будівельна галузь України: наслідки пандемії та перспективи подальшого розвитку. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2021. №3. Т. 6. С. 295–302. DOI: 10.36887/2415-8453-2021-3-40
3. Вилгін Є. А., Лукашев С. В. Стратегічні напрями розвитку будівельної галузі України в умовах глобальних викликів. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2025. № 2. С. 117–121. DOI: 10.36887/2524-0455-2025-2-27
4. Гайденок С. М., Коненко В. В., Соколов Д. В. Аналіз стану розвитку підприємств будівельного бізнесу України під впливом пандемії COVID-19. *Економіка та держава*. 2022. № 5. С. 96–104. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.5.96
5. Данилюк Т., Мурафа Т. Сучасні тенденції інноваційного розвитку будівельної галузі України: міжнародна практика. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2024. № 40, Т. 4. С. 40–47. DOI: 10.29038/2786-4618-2024-04-40-47
6. Кривдик В. І., Матюх С. А. Стан та тенденції розвитку будівельної галузі України. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 4. Т. 2. С. 101–105. DOI: 10.31891/2307-5740-2020-284-4(2)-15
7. Латишева О. В., Сайко А. Д. Будівельна галузь України: сучасний стан та її роль у забезпеченні сталого розвитку національної економіки України. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2 (51). С. 66–73. DOI: 10.12958/1817-3772-2019-2(56)-66-73
8. Паламарчук О. М., Петришина С. В. Будівельна галузь України: стан та прогнози. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 51. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-51-45
9. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності (2010-2024). Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua>
10. Фінансові результати до оподаткування підприємств за видами економічної діяльності (з урахуванням банків) (2010-2024). Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua>
11. Рентабельність операційної та усієї діяльності підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2010-2024). Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua>

---

1. Adamska I. (2019). Suchasnyi stan y tendentsii rozvytku budivelnnoi haluzi Ukrainy [Current state and development trends of the construction industry of Ukraine]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, № 5(60), pp. 7–15. DOI: 10.33108/galicianvisnyk_tntu2019.05.

2. Biletskyi I.V. (2021). Budivelna haluz Ukrainy: naslidky pandemii ta perspektyvy podalshoho rozvytku [Construction industry of Ukraine: consequences of the pandemic and prospects for further development]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, Vol. 6, № 3, pp. 295–302. DOI: 10.36887/2415-8453-2021-3-40.

3. Vylhin Ye.A., & Lukashev S.V. (2025). Stratehichni napriamy rozvytku budivelnnoi haluzi Ukrainy v umovakh hlobalnykh vyklykiv [Strategic directions for the development of the construction industry of Ukraine under global challenges]. *Aktualni problemy innovatsiinoi ekonomiky ta prava*, № 2, pp. 117–121. DOI: 10.36887/2524-0455-2025-2-27.

4. Haidenko S.M., Kononenko V.V., & Sokolov D.V. (2022). Analiz stanu rozvytku pidpriemstv budivelnnoho biznesu Ukrainy pid vplyvom pandemii COVID-19 [Analysis of the development of construction business enterprises in Ukraine under the impact of the COVID-19 pandemic]. *Ekonomika ta derzhava*, № 5, pp. 96–104. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.5.96.

5. Danyliuk T., & Murafa T. (2024). Suchasni tendentsii innovatsiinoho rozvytku budivelnnoi haluzi Ukrainy: mizhnarodna praktyka [Current trends in innovative development of the construction industry of Ukraine: international practice]. *Ekonomichnyi chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, Vol. 40, № 4, pp. 40–47. DOI: 10.29038/2786-4618-2024-04-40-47.

6. Kryvdyk V.I., & Matiukh S.A. (2020). Stan ta tendentsii rozvytku budivelnnoi haluzi Ukrainy [State and development trends of the construction industry of Ukraine]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, Vol. 2, № 4, pp. 101–105. DOI: 10.31891/2307-5740-2020-284-4(2)-15.

7. Latisheva O.V., & Saiko A.D. (2019). Budivelna haluz Ukrainy: suchasnyi stan ta yii rol u zabezpechenni staloho rozvytku natsionalnoi ekonomiky Ukrainy [The construction industry of Ukraine: current state and its role in ensuring sustainable development of the national economy of Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, № 2(56), pp. 66–73. DOI: 10.12958/1817-3772-2019-2(56)-66-73.

8. Palamarchuk O.M., & Petryshyna S.V. (2023). Budivelna haluz Ukrainy: stan ta prohnozy [Construction industry of Ukraine: current state and forecasts]. *Ekonomika ta suspilstvo*, № 51. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-51-45.

9. State Statistics Service of Ukraine. (2026). Obsiah realizovanoi produktsii (tovariv, posluh) subiek-tiv hospodariuvannia za vydamy ekonomichnoi diialnosti (2010–2024) [Sales volume of products (goods and services) of business entities by types of economic activity (2010–2024)]. Retrieved May 26, 2026, from <https://ukrstat.gov.ua>.

10. State Statistics Service of Ukraine. (2026). Finansovi rezultaty do opodatkuvannia pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti (z urakhuvanniam bankiv) (2010–2024) [Financial results before taxation of enterprises by types of economic activity (including banks) (2010–2024)]. Retrieved May 26, 2026, from <https://ukrstat.gov.ua>.

11. State Statistics Service of Ukraine. (2026). Rentabelnist operatsiinoi ta usiiei diialnosti pid-priemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpriemstva (2010–2024) [Operating and overall profitability of enterprises by types of economic activity classified into large, medium, small and micro enterprises (2010–2024)]. Retrieved May 26, 2026, from <https://ukrstat.gov.ua>.